

Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego

1. Kryteria ocen z języka polskiego

Uczeń otrzymuje oceny za :

- odpowiedź ustną,
- wypowiedź maturalną (realizację polecenia egzaminacyjnego),
- tworzenie konspektu rozprawki,
- pisemne prace klasowe (rozprawka interpretacyjna, wypowiedź argumentacyjna, analiza i interpretacja wiersza, analiza porównawcza dzieł literackich),
- dekompozycję tekstu krytycznoliterackiego,
- prace domowe,
- prace w grupach
- kartkówki
- karty pracy
- testy sprawdzające wiadomości i znajomość lektur,
- testy czytania ze zrozumieniem,
- samodzielnie opracowany materiał poszerzający wiadomości (np. referat, zestawy bibliograficzne, projekt inscenizacji, elementy wykładu, prezentacje multimedialne),
- aktywność na lekcjach.

2. Ocenianie odpowiedzi ustnej:

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:	
Wiadomości:	Umiejętności:
<ul style="list-style-type: none">- przyporządkować autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej;- określić ramy chronologiczne omawianych epok;- objaśnić znaczenie nazw omawianych epok literackich;- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich;- wskazać cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki;- wskazać cechy prądów i umysłowych i artystycznych;- posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami;- streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych;	<ul style="list-style-type: none">- rozpoznać najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok;- scharakteryzować bohaterów literackich;- przekazywać efekty swej pracy na lekcjach w komunikatywny sposób;- umiejętnie przywoływać cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Na ocenę **dostateczną** uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą , a ponadto:

Wiadomości	Umiejętności
<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić literaturoznawcze sensory pojęć; - wskazać podstawowe cechy gatunków; - powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi; - wskazać związki omawianych epok z wcześniejszymi; 	<ul style="list-style-type: none"> - opisać motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów; - scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich; - scharakteryzować podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych utworów literackich; - scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach , odwołując się do omówionych utworów literackich; - wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok; - określić tematykę i problematykę omówionych utworów; - prezentować na lekcji zagadnienia wcześniej przygotowane w domu; - podejmować próby włączenia się do dyskusji.

Na ocenę **dobrą** uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną , a ponadto:

	Umiejętności
	<ul style="list-style-type: none"> - wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok; - porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich; - scharakteryzować koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich; - wskazać dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego; - zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce; - formułować wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia; - ocenić bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne; - komponować w trakcie zajęć dłuższe wypowiedzi w sposób zwarty, logiczny i uporządkowany; - wypowiadać się płynnie, poprawnie pod względem stylistycznym i ortograficznym.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to , co na ocenę dobrą, a ponadto:	
Wiadomości	Umiejętności
<p>- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach; - wykazać się opanowaniem pamięciowym licznych fragmentów tekstów literackich oraz swobodnie posługiwać się cytatami; - przedstawić ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów;</p>	<p>- wyjaśnić funkcje motywów antycznych i symboli biblijnych w poznanych utworach literackich; - rozpoznać nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie; - formułować wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich; - samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych (i pisemnych) materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki; - dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego: · posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką; · rozpoznając przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, alegoryczne, paraboliczne); - dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki(w tym tekstu lit.) , ze wskazaniem funkcji środków specyficznych dla danej dziedziny sztuki; - wykazać się swobodą konwersacji, kulturą dyskusji i piękną polszczyzną; - odwoływać się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów...) dla obrony własnego stanowiska; - dowodzić własnej racji w ocenie dzieł sztuki; - dokonać syntezy twórczości literackiej(epoki, autora, prądu); - dokonać pisemnej parafrazy i stylizacji literackiej tekstu.</p>

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą , a ponadto:	
	umiejętności
	<p>- prezentując swoje poglądy, umiejętnie posługiwać się wiedzą spoza programu szkolnego, świadczącą o dużej erudycji; - formułować wnioski dojrzałe , wnikliwe; - stawiać hipotezy badawcze; - polemizować , by obronić własne stanowisko, szukając wciąż nowych argumentów.</p>

3. Prace klasowe : sposoby sprawdzania stopnia realizacji wymagań

Na ocenę **dopuszczającą** uczeń powinien:

- zrozumieć temat rozprawki ;
- znaleźć argumenty uzasadniające tezę,
- zachować trójdzielność kompozycyjną;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;
- napisać pracę językiem komunikatywnym, unikając błędów ortograficznych.

Na ocenę **dostateczną** uczeń powinien:

- zaprezentować własną koncepcję rozwinięcia tematu;
- podjąć próbę skomponowania pracy w sposób zamierzony i nieschematyczny;
- zadbać o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;

Na ocenę **dobrą** uczeń powinien:

- w funkcji argumentacyjnej właściwie wykorzystać materiał literacki i historycznoliteracki;
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy tak, by jej tekst był spójny;
- stosować urozmaiconą leksykę (bogate słownictwo) i składnię (różne typy zdań);
- sięgać do różnych źródeł wiedzy, cytować badaczy literatury;
- zadbać o poprawność i jednorodność stylu;

Na ocenę **bardzo dobrą** uczeń powinien:

- pamiętać o oryginalnym zamyśle kompozycyjnym;
- zadbać o szczególnie klarowną koncepcję rozwinięcia zasugerowanych przez temat problemów;
- w budowaniu argumentacji wykorzystać materiał literacki., historycznoliteracki czy kulturowy;
- umieścić w rozprawce własne przemyślane sądy wartościujące i uogólniające, umiejętnie skonfrontować je z sądami badaczy literatury;
- zadbać o poprawność frazeologiczną i fleksyjną;
- posłużyć się żywym stylem i bogatą leksyką;

Na ocenę **celującą** uczeń powinien:

- w toku argumentacyjnym wykorzystać materiał wykraczający poza treści programowe;
- wykazać się oryginalnością ujęcia tematu;
- umiejętnie wykorzystać sądy profesjonalnych badaczy literatury, konfrontując je z własnym spojrzeniem;

Ocenianie testów i wiadomości

Według punktacji podawanej przy każdym teście

5. Ocena aktywności

Ocena celująca:

- Uczeń wzbogaca treść lekcji o wartościową wiedzę pozaszkolną.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń potrafi wskazać kierunek interpretacyjny na lekcji poświęconej nowemu tematowi; potrafi wskazać trafne nawiązania merytoryczne.

Ocena dobra:

- Uczeń bierze udział w dyskusji, prezentując przemyślane i uzasadnione stanowisko; wykazuje aktywność w poszukiwaniach rozwiązań interpretacyjnych.

Ocena dostateczna:

- Uczeń uczestniczy w procesie lekcyjnym, formułując wypowiedzi trafne, lecz niepełne.

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń rzadko wykazuje aktywność podczas lekcji, a jego wypowiedzi mają charakter odtwórczy (powtarzanie zdania podręcznika, nauczyciela, przedmówcy).

Ocena niedostateczna:

- Uczeń nie uczestniczy w tworzeniu treści lekcji; zagadnięty nie wie, o czym jest mowa; nie wykonuje poleceń nauczyciela

6. Wymagania związane z kształceniem umiejętności pisania:

a) interpretacja utworu poetyckiego

Sposób sprawdzenia stopnia opanowania wymagań:

test dwustopniowy:

cz. I - ćwiczenia analityczne;

cz. II - praca interpretacyjna.

Część I

• na ocenę dopuszczającą

- nazwać typ liryki, biorąc za kryterium kreację, ja" lirycznego;

- znaleźć ślady obecności podmiotu lirycznego;

- nazwać i wyodrębnić formy monologu lirycznego;

- wypisać znaczące środki stylistyczne i je nazwać;

- przedstawić w formie kilku zdań sytuację liryczną;

• na ocenę dostateczną

- opisać budowę wiersza;

- na podstawie słów wiersza zidentyfikować podmiot liryczny;

- określić funkcję występujących w tekście form monologu lirycznego;

- określić funkcję znaczących środków stylistycznych;

- sformułować założenie interpretacyjne;

- zaprojektować konteksty interpretacyjne.

Część II

• na ocenę dobrą

- budować pracę interpretacyjną według własnej koncepcji;

- zadbać o spójność tworzonego tekstu;

- zadbać o poprawność stylistyczną pracy;

- zadbać o poprawność ortograficzną;

- umiejętnie wykorzystać obserwacje analityczne do budowania własnej hipotezy interpretacyjnej (sprawnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką; podmiot liryczny, monolog liryczny, sytuacja liryczna);

- podejmować próby dotarcia do znaczeń metaforycznych;

- umiejętnie przywoływać fragmenty tekstu (cytaty) dla poparcia własnych sądów;

- zastosować uzasadnione konteksty interpretacyjne;

• na ocenę bardzo dobrą

- wykazać się umiejętnością budowania oryginalnej koncepcji pracy;

- zadbać o klarowność wywodu interpretacyjnego;

- swobodnie posługiwać się terminologią teoretycznoliteracką, szczególnie wyraźnie akcentując funkcjonalność zastosowanych form i środków, m. in. monologu lirycznego, kreacji podmiotu, środków stylistycznych itp.;
- umiejętnie łączyć obserwacje analityczne ze sferą znaczeń wiersza;
- formułować własne dojrzałe uwagi, wnioski i sugestie;
- szczególnie starannie dobrać wartościowe i uzasadnione konteksty interpretacyjne;
- umiejętnie budować uogólnienia interpretacyjne;
- posługiwać się bogatą leksyką i żywym stylem;
- zadbać o poprawność interpunkcyjną pracy;
- * na ocenę celującą
- wykazać się dużą sprawnością interpretacyjną;
- budować bardzo dojrzałe i oryginalne sądy wartościujące i uogólniające;
- starannie i celowo dobrać konteksty wykraczające poza program nauczania świadczące o dużej erudycji;
- stylowi własnej pracy nadać znamiona indywidualności.

b) rozprawka

Sposób sprawdzana stopnia realizacji wymagań: prace domowe i praca klasowa.

Na ocenę dopuszczającą uczeń powinien:

- zrozumieć temat rozprawki ;
- znaleźć argumenty uzasadniające tezę,
- zachować trójdzielność kompozycyjną;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;
- napisać pracę językiem komunikatywnym, unikając błędów ortograficznych.

Na ocenę dostateczną uczeń powinien:

- zaprezentować własną koncepcję rozwinięcia tematu;
- podjąć próbę skomponowania pracy w sposób zamierzony i nieschematyczny;
- zadbać o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;

Na ocenę dobrą uczeń powinien:

- w funkcji argumentacyjnej właściwie wykorzystać materiał literacki i historycznoliteracki;
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy tak, by jej tekst był spójny;
- stosować urozmaiconą leksykę (bogate słownictwo) i składnię (różne typy zdań);
- sięgać do różnych źródeł wiedzy, cytować badaczy literatury;
- sporządzić bibliografię;
- zadbać o poprawność i jednorodność stylu;

Na ocenę bardzo dobrą uczeń powinien:

- pamiętać o oryginalnym zamyśle kompozycyjnym;
- zadbać o szczególnie klarowną koncepcję rozwinięcia zasugerowanych przez temat problemów;
- w budowaniu argumentacji wykorzystać materiał literacki., historycznoliteracki czy kulturowy;
- umieścić w rozprawce własne przemyślane sądy wartościujące i uogólniające, umiejętnie skonfrontować je z sądami badaczy literatury;
- zadbać o poprawność frazeologiczną i fleksyjną;
- posłużyć się żywym stylem i bogatą leksyką;

Na ocenę celującą uczeń powinien:

- w toku argumentacyjnym wykorzystać materiał wykraczający poza treści programowe;
- wykazać się oryginalnością ujęcia tematu;

- umiejętnie wykorzystać sądy profesjonalnych badaczy literatury, konfrontując je z własnym spojrzeniem;
- sporządzić dokładne przypisy.

7. Warunki i tryb oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów z języka polskiego (zgodnie z założeniami szkolnego systemu oceniania)

7.1. Ocenianie bieżące

1. Podstawową formą bieżącego sprawdzania wiedzy, umiejętności i oceniania ucznia jest: odpowiedź ustna, kartkówka (krótka forma pisemna), praca domowa, sprawdzian (dłuższa forma pisemna), aktywność i zaangażowanie ucznia.
2. Czas trwania odpowiedzi ustnej i kartkówki nie może przekroczyć 20 minut.
3. Oceny mają charakter jawny
4. Na prośbę ucznia nauczyciel wystawiając ocenę ma obowiązek ją uzasadnić.
5. Każda ocena musi mieć charakter mobilizujący.
6. Pisemne prace powinny być ocenione w terminie do trzech tygodni od napisania pracy

7.2. Kartkówki i sprawdziany

1. Nauczyciel informuje uczniów o planowanym sprawdzianie tydzień wcześniej i zapisuje to w dzienniku lekcyjnym.
2. Kartkówka obejmuje mały zakres materiału (3-4 lekcji tematycznych) i nie wymaga wcześniejszej zapowiedzi.

7.3. Ocenianie okresowe i końcoworoczne

1. Ustalając ocenę okresową i końcoworoczną nauczyciel uwzględnia
 - 1) zdobytą wiedzę i umiejętności
 - 2) zaangażowanie i aktywność
 - 3) obecność na lekcjach
2. Oceny klasyfikacyjne powinny być ustalone zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania
3. Oceny semestralne i końcowe nie muszą być średnią ocen wpisanych do dziennika. Można stosować tzw. średnią ważoną
4. Podstawą oceny klasyfikacyjnej okresowej i końcoworocznej są oceny znajdujące się w dzienniku elektronicznym
5. Nauczyciel powiadamia ucznia i wychowawcę o przewidywanej ocenie niedostatecznej na miesiąc przed klasyfikacją, a wychowawca w formie pisemnej powiadamia rodziców
6. Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną może zdawać egzamin poprawkowy.